DECEMBER 2022

Brug biodiversitet i landbruget for at få robuste systemer

Innovationscenter
for Økologisk Landbrug

Brug biodiversitet i landbruget for at få robuste systemer

Den biodiversitet, der findes i landbruget, betegnes som **agrobiodiversitet**. Det omfatter alle vilde og domesticerede former for liv, lige fra plantesorter og dyreracer til mikroorganismer, skadedyr og bestøvere.

En høj biodiversitet på bedriften – både i form af velbevarede naturarealer og variation i landbrugsdriften i form af diversitet i bl.a. afgrødevalg, giver en højere stabilitet og flere økosystemtjenester såsom naturlig skadedyrsregulering, bestøvning og øget jordfrugtbarhed. Den diversitet af arter i landbruget, der kan gavne dyrkningen, kaldes **funktionel biodiversitet**. Det er med andre ord den biodiversitet, der er nyttig for landmændene.

Funktionel biodiversitet:
Mangfoldigheden af levende organismer, der gavner landmandens produktion.

Agrobiodiversitet:
Mangfoldigheden af levende organismer i landbrugssystemet.

Biodiversitet:
Mangfoldigheden af alle levende organismer.

Eksempler på nyttedyr

Mikro- og makroorganismer, der nedbryder jordens organiske materiale og dermed forbedrer jordens struktur og muligheden for plantevækst.

Bestøvere, der forøger kvalitet og udbytte af afgrøder.

Naturlige fjender, der æder skadedyr i afgrøden.

Udover en gavnlig funktion for produktionen kan et økologisk landbrug med høj agrobiodiversitet understøtte de arter, der er afhængige af agerlandets ressourcer. Det, sammen med en helhjertet forvaltning af sammenhængende naturområder, er et vigtigt bidrag til at løse biodiversitetskrisen.

Illustrationer: Morten Telling - www.moxtell.dk

Den primære årsag til tabet af biodiversitet i agerlandet er intensivering af landbruget, hvor fokus på at dyrke mest muligt pr. hektar og pr. dyr har resulteret i en forsimpling af økosystemerne. Blandede landbrug er blevet specialiserede, marker er blevet større, læhegn og træer fjernet og småbiotoperne blevet færre. Sammen med sprøjtning og gødskning gør det, at der ikke er føde nok til fuglene, hverken i form af frø eller insekter. Skal vi have vendt tilbagegangen for agerlandets dyr, skal vi skabe bedre vilkår i landbrugslandet.

Stribedyrkning og skovlandbrug er eksempler på dyrkningssystemer, der øger agrobiodiversiteten

Stribedyrkning

I et stribedyrkningssystem dyrker man forskellige afgrøder i striber i marken. Striberne er brede nok til at de kan dyrkes med maskiner uafhængigt af de andre afgrøder, men smalle nok til at der vil være en økologisk interaktion mellem de forskellige afgrøder i striberne. Ved at dyrke flere forskellige afgrøder, kan man skabe en mere gavnlig mosaik af levesteder og ressourcer, der understøtter et rigt insektliv. Mange af de insekter, der er koblet til det åbne land, har brug for flere forskellige slags plantedække. I store marker med en afgrøde, finder man derfor typisk insekterne langs markkanten, hvor afgrøden støder op til en anden mark eller et levende hegn. Deles marken op i flere striber med forskelligartede afgrøder, vil man få langt flere kanter, der kan give forskellige ressourcer til insekterne, og det vil fremme insektlivet. Hvis det designes derefter, kan man ved stribedyrkning sørge for, at der altid vil være steder med grønt dække på marken året rundt, så der vil være forskellige føderessourcer, skjule- og overvintringssteder gennem hele året for de nyttige insekter. Naturlige fjender vil derved have et sted at migrere til under forstyrrelser ved dyrkningsaktiviteter.

Foto: Otto Nielsen, Nordic Beet Research

Skovlandbrug

Introduktionen af skovlandbrug giver et større udbud og diversitet af føde, ly og læ, levesteder og ynglesteder, hvilket øger biodiversitet for både pattedyr, fugle og insekter. Sammensætningen af træer i skovlandbruget har betydning for påvirkningen af biodiversitet, som typisk vil øges i takt med artsdiversitet i træplantningen. Størrelsen af arealet betyder også noget, men selv ret små arealer med træbeplantning vurderes at bidrage positivt. Afstand mellem træerne i skovlandbruget samt til andre biotoper og sammenhængen mellem disse i form af spredningskorridorer påvirker biodiversiteten og arters spredningsmuligheder i landskabet. Den bedre agrobiodiversitet, der skabes med introduktionen af skovlandbrug, har potentiale til at skabe forøget forebyggelse og bekæmpelse af skadedyr via naturlig skadedyrsbekæmpelse og især bedre bestøvning af afgrøderne via øget diversitet og forekomst af vilde bier. Endelig skaber skovlandbrug uforstyrret jord i marken og fødekilder, der er afgørende for diversiteten og tætheden af jordbundsorganismer, der skaber frugtbar jord.

Find os på icoel.dk